

Zapalenie części pośredniej błony naczyniowej ze współistniejącymi objawami ogólnymi.
Joanna Brydak-Godowska, Ewa Dróbecka-Brydak,
Joanna Ciszewska, Izabella Skórska, Leszek Pączek

131

Przypadek zapalenia twardówki naśladującego czerniaka naczyniówki.
Agnieszka Polaczek-Kornecka,
Barbara Mirkiewicz-Sieradzka, Jolanta Heitzman,
Helena Żygulska-Mach

135

■ PRACE POGLĄDOWE

Znaczenie apoptozy w fizjologii i patologii siatkówki.
Iwona Obuchowska, Andrzej Stankiewicz

139

Możliwości wykorzystania wyników najnowszych badań doświadczalnych w leczeniu krótkowzroczności postępującej.
Damian Czepita

145

■ Streszczenia z piśmiennictwa obcego

148

■ Kronika

152

■ Kalendarz zjazdu

154

The intermediate uveitis with systemic symptoms – case report.

131

Joanna Brydak-Godowska, Ewa Dróbecka-Brydak,
Joanna Ciszewska, Izabella Skórska, Leszek Pączek

Scleritis resembling choroidal melanoma.

135

Agnieszka Polaczek-Kornecka,
Barbara Mirkiewicz-Sieradzka, Jolanta Heitzman,
Helena Żygulska-Mach

■ HISTORIC PAPERS

The role of apoptosis in physiology and pathology of the retina.

139

Iwona Obuchowska, Andrzej Stankiewicz

The possibilities of using the newest experimental results in the progressive myopia treatment.

145

Damian Czepita

■ Abstracts of foreign literature

148

■ Chronicle

152

■ Congress calendar

154

Prace oryginalne

Klinika Oczna 1999, 101 (2): 85-87
ISSN 0023-2157 Indeks 362 646

Stężenie interleukiny 10 (IL-10) i interleukiny 13 (IL-13) w płynie podsiatkówkowym u chorych z odwarstwieniem siatkówki

Subretinal fluid interleukine 10 (IL-10) and interleukine 13 (IL-13) concentration in patients with retinal detachment

Alina Bakunowicz-Łazarczyk¹, Małgorzata Mrugacz¹, Tadeusz Moniuszko²,
Andrzej Stankiewicz³

Purpose: To evaluate the presence of IL-10 and IL-13 in subretinal fluid of patients with rhegmatogenous retinal detachment.

Material and method: The studies comprised 14 patients on with retinal detachment operated. The presence of cytokines was evaluated using immunoenzymatic assay.

Results: IL-10 and IL-13 were found in all subretinal fluid samples. Our results suggest that the presence of IL-10 and IL-13 has the influence on suppression of inflammatory agent release and activity during retinal detachment.

Słowa kluczowe: cytokiny, płyn podsiatkówkowy, odwarstwienie siatkówki

Key words: cytokines, subretinal fluid, retinal detachment

W ostatnich latach coraz większą uwagę poświęca się reakcjom immunologicznym, odgrywającym rolę w patomechanizmie odwarstwienia siatkówki. Nasze poprzednie badania dotyczące tego procesu wykazały obecność IL-6, -8, TNF- α i IFN- γ w płynie podsiatkówkowym (SRF), co może sugerować udział stanu zapalnego i wpływ badanych cytokin na rozwój PVR (proliferaacje szklistkowo-siatkówkowe) w przebiegu odwarstwienia siatkówki (2, 3).

Nasze obecne badania miały na celu stwierdzenie obecności IL-10 i IL-13 w płynie podsiatkówkowym chorych z przedarciowym odwarstwieniem siatkówki.

Material i metodyka

Do badań użyto płynu podsiatkówkowego od 14 chorych w wieku od 9 do 82 lat, operowanych w Klinice Okulistyki w Białymstoku z powodu odwarstwienia siatkówki. Na podstawie przeprowadzonego wywiadu stwierdzono nadciśnienie tętnicze u czterech osób; jeden chory 7 dni przed pojawieniem się „zasłony” przed okiem doznał tępego urazu oka połamem. U czterech osób wykazano krótkowzroczność średniego stopnia, u dwóch dużego stopnia, a u jednej – nadwzroczność. U sześciu osób stwierdzono męty zwyrodnieniowe w ciele szklistym, u pięciu pacjentów zmiany zwyrodnieniowe obwodu dna oka o typie zwyrodnienia drobnotorbielowatego, zaś u jednej osoby bezsoczewkowość pooperacyjną. U siedmiu chorych odwarstwienie trwało krócej niż 2 tygodnie, u czterech – do miesiąca, zaś u trzech – powyżej miesiąca. U ośmiu chorych odwarstwienie obejmowało dwa kwadranty dna oka, u czterech osób – trzy, a u dwóch – cztery kwadranty. U siedmiu badanych zlokalizowano pojedynczy otwór siatkówkowy w górnej części dna oka, u pięciu w dolnej połowie dna oka. U dwóch osób stwierdzono dwa

¹Z Kliniki Okulistyki Dziecięcej w Białymstoku
Kierownik: dr hab. Alina Bakunowicz-Łazarczyk

²Z Kliniki Alergologii AM w Białymstoku
Kierownik: prof. dr hab. Sabina Chyrek-Borowska

³Z Katedry i Kliniki Okulistyki AM w Białymstoku
Kierownik: prof. dr hab. Andrzej Stankiewicz

Adres do korespondencji (Reprint requests to):
Dr hab. Alina Bakunowicz-Łazarczyk
ul. Jaworowa 5
15-808 Białystok

otwory w kwadrantach dolnych siatkówki. Ostrość wzroku przy przyjęciu do Kliniki wynosiła u 10 osób poniżej 5/50, a u czterech chorych od 5/50 do 5/12.

PVR stopnia A stwierdzono u czterech chorych, stopnia B – u siedmiu, zaś C – u trzech. Zabieg operacyjny przeprowadzono w znieczuleniu ogólnym. W trakcie operacji aspirowano płyn podsiatkówkowy, eliminując z dalszych badań płyn zanieczyszczony krwią.

Stężenie interleukin w SRF oznaczano metodą immunoenzymatyczną przy użyciu zestawów Quantikine firmy Research and Diagnostic System, Minneapolis.

Wyniki

Wyniki analizowano przy użyciu testu t-Studenta (dla $p < 0,05$ różnice określano jako istotne). W płynie podsiatkówkowym wykazano obecność IL-10 i IL-13.

Tabela I: Stężenie IL-10 i IL-13 w płynie podsiatkówkowym w zależności od czasu trwania odwarstwienia siatkówki

Table I: Concentrations of IL-10 and IL-13 in subretinal fluid in dependence on duration of retinal detachment

Lp. No.	Czas trwania odwarstwienia Duration of detachment	IL-10 [pg/ml] $\bar{x} \pm SD$	IL-13 [pg/ml] $\bar{x} \pm SD$
1.	1-2 tygodnie 1-2 weeks	42 ± 21	491 ± 146
2.	3-4 tygodnie 3-4 weeks	108 ± 34 p1-2 < 0,01	346 ± 127
3.	2 miesiące 2 months	53 ± 28	330 ± 118

Stwierdzono, że stężenie IL-10 jest najwyższe w odwarstwieniu trwającym 3-4 tygodnie, a następnie ulega obniżeniu. Stężenie IL-13 nie wykazuje natomiast zależności od czasu trwania odwarstwienia siatkówki. Nie stwierdzono zależności poziomu IL-10 i IL-13 od wieku, płci i schorzeń ogólnych.

Omówienie

Interleukiny są produkowane przez komórki układu odpornościowego oraz komórki nielinfoidalne. Odgrywają one istotną rolę w procesie aktywacji i proliferacji oraz różnicowania komórek immunokompetentnych, w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania układu immunologicznego. Oddziałują one ponadto na inne komórki poza limfocytami (14).

W płynie podsiatkówkowym wykryto obecność wielu komórek, głównie limfocytów, makrofagów, mastocytów, komórek nabłonka barwnikowego i części nerwowej siatkówki (4).

IL-10 produkowana jest przez limfocyty CD4+, Th0, Th1, Th2, B, monocyty, makrofagi, eozynofile, komórki tuczne i keratynocyty. Spełnia ona wiele funkcji, które w efekcie hamują odpowiedź immunologiczną typu komórkowego i odpowiedź zapalną (10). Ekspresja genu IL-10 jest zależna od czynnika NF-kappa B (*factor nuclear-kappa B*) (11). Plejotropowe działanie IL-10 polega na hamowaniu wytwarzania cytokin przez limfocyty T

(IFN- γ) i makrofagi (TNF- α , IL-1, -6, -8) (1). Jednocześnie, IL-10 stymuluje produkcję antagonisty IL-1 (IL-1 Ra) przez aktywowane makrofagi i na tej drodze znosi działanie uwolnionej wcześniej IL-1. Wywiera ona wyraźne działanie przeciwzapalne i jest określana jako czynnik inaktywujący makrofagi (8). Reguluje również proces wydzielania czynnika MCAF (*monocyte chemotactic and activating factor*) przez monocyty. W miejscu zapalenia dochodzi do lokalnej akumulacji monocytów przez aktywację i uwalnianie bioaktywnego czynnika MCAF (15). IL-10 może też wpływać na procesy koagulacji, hamując ekspresję czynnika tkankowego przez monocyty, który odgrywa główną rolę podczas zewnętrznej drogi koagulacji w czasie infekcji i zapalenia (13). Stwierdzono, że IL-10 redukuje naciek zapalny towarzyszący zapaleniom błony naczyniowej (6).

IL-13 hamuje cytokiny prozapalne indukowane przez lipopolisacharydy (IL-1, -6, TNF- α) lub przez IL-2 (IFN- γ). Wykazano ściśle podobieństwo genu IL-13 do IL-4 na chromosomie 5 q23-31 (9). IL-13 indukuje ekspresję 15-lipooksygenazy w monocytach krwi obwodowej (7), co może mieć duże znaczenie w schorzeniach zapalnych. Wyniki prac z ostatnich lat dowodzą, że IL-4, -10 i -13 mogą redukować syntezę prostaglandyny E₂ (PGE₂) (5) i aktywność cyclooxygenazy (COX) (12), co stanowi główny mechanizm modulacji zapalenia. Wcześniejsze nasze badania wykazały niski poziom IL-1 w SRF przy obecności innych cytokin prozapalnych, takich jak: IL-6, -8, TNF- α i IFN- γ (2, 3). Istnieje prawdopodobieństwo, że hamowanie uwalniania IL-1 lub też zniesienie jej działania jest związane z wpływem IL-10 i -13.

Należy podkreślić, że równowaga między cytokinami prozapalnymi i przeciwzapalnymi może odgrywać ważną rolę w patogenezie i stabilizacji procesów zapalnych, między innymi w odwarstwieniu siatkówki. Można mieć nadzieję, że IL-10 i -13 będą klinicznie wykorzystane jako potencjalne czynniki przeciwzapalne w przyszłości.

Piśmiennictwo

- Aman M.J., Tretter T., Eisenbeis I.: *Interferon-alfa stimulates production of Interleukin-10 in activated CD 4+ T cells and monocytes*. Blood, 1996, 87, 4731-4736.
- Bakunowicz-Lazarczyk A., Moniuszko T., Stankiewicz A.: *Zachowanie się wybranych cytokin w płynie podsiatkówkowym*. Klin. Oczna, 1994, 96, 89-90.
- Bakunowicz-Lazarczyk A., Moniuszko T., Stankiewicz A., Mrugacz M.: *Stężenie wybranych cytokin w płynie podsiatkówkowym u chorych z odwarstwieniem siatkówki*. Klin. Oczna, 1997, 99, 87-89.
- Baudouin C., Brignole F., Bayle J.: *Immunomorphological study of the vitreous body and subretinal fluid in vitreoretinal proliferation*. J. Fr. Ophthalmol., 1991, 14, 147.
- Endo T., Ogushi F., Sone S.: *LPS-dependent cyclooxygenase-2 induction in human monocytes is down-regulated by IL-13, but not by IFN-gamma*. J. Immunol., 1996, 156, 2240-2246.
- Hayashi S., Guex-Crosier Y., Delvaux A.: *Interleukin 10 inhibits inflammatory cells infiltration in endotoxin-induced uveitis*. Graefes Arch. Clin. Exp. Ophthalmol., 1996, 234, 633-636.

- Lakkis F.G., Cruet E.N., Nassar G.M.: *Expression of recombinant rat IL-13 and generation of a neutralizing rat IL-13 antiserum*. Biochem. Biophys. Res. Commun., 1997, 235, 529-532.
- MacNeil J.A., Suda T., Moore K.W.: *IL-10, a novel cofactor for mature T cells*. J. Immunol., 1990, 145, 4167-4173.
- Minty A., Chalou P., Deroq J.M.: *IL-13 is a new human lymphokine regulating inflammatory and immune responses*. Nature, 1993, 362, 248-250.
- Moore K.W., O'Garra A.: *Interleukin-10*. Annu. Rev. Immunol., 1993, 11, 165.
- Mori N., Prager D.: *Activation of the interleukin-10 gene in the human T lymphoma line Hut 78*. Eur. J. Haematol., 1997, 59, 162-170.
- Niiri H., Otsuka T., Izuhara K.: *Regulation by Interleukin-10 and Interleukin-4 of cyclooxygenase-2 expression in human neutrophils*. Blood, 1997, 89, 1621-1628.
- Pajkrt D., Poll T., Levi M.: *Interleukin-10 inhibits activation of coagulation and fibrinolysis during human edotemia*. Blood, 1997, 89, 2701-2705.
- Verghese M.W., Snyderman R.: *Role of chemotactic and inflammatory cytokines*. Immunophysiology, 1991, 15, 274.
- Vestergaard C., Gesser B., Lohse N.: *Monocyte chemotactic and activating factor (MCAF/MCP-1) has an autoinductive effect in monocytes, a process regulated by IL-10*. J. Dermatol. Sci., 1997, 15, 14-22.

Praca wpłynęła do Redakcji 15 lipca 1998 r. (689)